

ŠTEV. 11. * V LJUBLJANI, NOVEMBER 1928. * LETO GODINA X.

IVO MAJCAN:

Naš pozdrav i znak.

i, mladi brate, ne nosiš još toga znaka. Na tvojim prsima je naraštajski znak, koji probuđuje u tebi smisao za onu svetu ideju, za koju se Sokolstvo bori. A ti, ti si član, mladi i ponosni član te slavenske zajednice, čiji se sinovi i kćeri bore i rade za slavensku, a time i za tvoju ličnu budućnost.

Svi mi moramo raditi za ojačanje zajednice, koja nosi čistu slavensku ideju i koja radi za opće slavensko dobro, kojeg ćete i ti i naši mladi biti dionikom. Raditi moramo svi za opću slavensku stvar, a time bit će dobro svima nama, jer radeći za Sokolstvo, radimo za sav naš narod i za Slavenstvo, a time i za sebe. Rad za ličnu dobrobit ne sme se nigde i nikada primetiti, već mora tvoje djelovanje biti nesebično i požrtvovno, a upravljeno na oltar Domovine i Slavenstva. A ti, dok si još mlad, dok tvoja prsa resi naraštajski znak, moraš osvajati sokolska načela, koja moraju postati nerazdruživa svojina tvoje duše i suština tvojih misli, da jednom, kad budeš mogao aktivno sudjelovati u našoj organizaciji, uzmogneš već u prvim danima, određenim smerom, putem i ciljem upravit i osredotočiti način svoga rada i življenja. A znak naš članski kada primiš, pre nego ga pričvrstiš na svoja mlada i junačka prsa, valja da pomisliš: »D a l i m e o v a j z n a k

čini Sokolom ili ovo je znak sokolske misli, koja je utelovljena u meni i koja je neiscrpivi, sveti izvor napoja duši mojoj?« Ako osetiš, da je ovo poslednje, metni ga. Ako je ono prvo, nemoj, jer da ga metneš, ne bi nikoga mogao zavarati, ni sebe, a još manje prave Sokole, koji će ti pristupiti s namerom, da se vaše duše približe i ujedine u jednoj misli, svetoj sokolskoj, sveslavenskoj misli.

Razmer zadojenja tvoje duše sokolskom mišlju videt će se: iz tvog službenog i privatnog govora i rada, iz dejstvovanja i mišljenja, iz društvenog i privatnog života, kao i iz bezbroj sporednih dela, kojima čovek ne daje važnosti, ali koje ipak otvaraju čovekovo mišljenje i dušu.

Kada svoja prsa ukrasiš našim znakom, u duši svojoj, još pre javnog, moraš položiti zavet, koji će biti iskreni izraz tvoje duše i mišljenja. — U obliku molitve i zaveta, tiho u duši, a obuzet svetim čuvstvom i mišlju, moraju da iz dubine duše dodu velike reči, namenjene Domovini, Narodu, Kralju i Slavenstvu: »Ostat ću veran i uvek požrtvovno, nesebično i odvažno ću raditi za Narod, Domovinu, Kralja i Slavenstvo. Tako mi Bog pomogao!« Tim rečima položiti ćeš zavet na oltar Slavenstva, jer ćeš raditi za to Slavenstvo bez obzira na pleme, veru i stalež. I svaki Sokol-Slaven, koji znade, kako taj zavet glasi, s poverenjem i bratski će ti pristupiti, jer će znati, da su vam ideje jednake, za ostvarenje kojih radi Sokolstvo ujedinjeno u Slavenskom Sokolskom Savezu.

Pod tim znakom, koji ti mora biti svetinjom, i u duhu zadanog zaveta raditi ćeš u krugu svoje braće, u narodu, ali nesebično i odvažno i najpožrtvovnije tamo, gde je sokolska misao najmanje prodrila u narod. — U radu ne smeš klonuti. Osetiš li smalaksalost, ispitaј uzroke i prouči nisi li možda sam kriv toј neugodnoj pojavi u tvoјoj duši. — Sukobiš li se s neprijateljima Sokolstva, naročito s podžigачima plemenske, verske i staleške borbe, ne ostani malodušan, već ponosno idi svojim putem — k bratstvu, jednakosti i slobodi! — Jer znaj, i oni, koji raspiruju plemensku, versku i stalešku strast, da i oni vide u tvom narodnom i slavenskom duhu rada tvoj pozitivan, a svoj negativan rad. — Kradomice će gledati uspeh tvojeg rada. U duši (ako imaju čovečnost) priznavat će ga i nastojati u svoje organizacije preneti naše dobro, ali na žalost — misli i ideje naše ne mogu uneti, jer za tu ideju može se iskreno raditi samo u našem krugu, pod našim imenom i znakom; u duhu celog naroda, a ne na bazi plemenskoј, verskoј ili staleškoј.

Nama je brat mio kojeg plemena, vere ili staleža bio! Zato s otvorenom dušom i srcem, jasnim i plemenitim mislima, određenim i spasonosnim ciljem stupamo u narod. Misao naša — to je misao bu-

dućnosti. Prošlost i sadašnjost je utrti put, po kojem smelo i odvažno gledamo u oči budućnosti.

Napred hoćemo, s ponosom, bratskom ljubavlju, snažnom i jakim desnicom i jakim duhom, koji sakuplja u sebi sve vrline i dragocelnosti narodne duše. — A kad brata sretnoš i kad zajednička misao blisne u vašem sokolskom oku, glasno i bratskom susretljivošću pozdravi ga sa »Zdravo!« — To je pozdrav naroda našeg, pozdrav je to Narodu i Domovini, sokolski je to pozdrav uzet iz naroda za narod, iz prošlosti za budućnost. Taj je pozdrav najmiliji i najugodniji, jer njim iz sokolske duše i misli, htenja i želje, zaželiš drugome ono, što si i sam najviše želi, više od svakog bogastva i sjaja. — Želiš mu zdravlje. — Time mu želiš sreću i budućnost, blagostanje i napredak. Telesno i duševno zdrav čovek sposoban je, da si stvara lepši život, a narodu i domovini bolju budućnost. Zato radi brate uvek odvažno, nesebično i požrtvovno na sokolskom polju za Narod, Domovinu i Slavenstvo, i videt ćeš, možda ne već u prvim godinama svoga rada, plod; osetit ćeš zadovoljstvo i mir duše, što si i ti doprineo obol na žrtvenik narodnoj i slavenskoj budućnosti. — Osetit ćeš u duši veće zadovoljstvo od onih, koji rade samo iz ličnog interesa, i ako se time materijalno obezbedili, jer oni nisu svojim radom ništa dobra i plemenita posejali u dušu naroda i usposobili ga za ustrajnost u borbi.

Telesno i duševno jaki i zdravi ne poznamo mirovanja nit stanka u radu za narodnu i slavensku budućnost, već smelo i odvažno kroćimo dalje — i uporedo s obrazovanjem duše našega naroda i Slavenstva, gradimo svetionike, koji rasvetljaju naše nove kule i pokazuju nam obrise (konture) onih, koje su sadržane u sokolskoj misli i koje će Sokolstvo podići, da budu straža Jugoslavenstvu i Slavenstvu. Svetionike, koji nam sada pokazuju put, a to je plamen iz krvi i kostiju naših pređa, postaviti ćemo na vrh tih kula, da pokažu novi put čovečanstvu.

HAJRUDIN ĆURIĆ:

Bratska ljubav.

novome logoru, koga je te večeri podigla brojna skautska četa, bilo je te večeri veoma živo. Tek što su podignuti šatori, zapaljena je vatra, oko koje su se skupili svi. Svi su zdravi, puni ideala, deca velike bratske ideje. Na jednome panju sedi mladi stegovoda Slobodan, koga su svi od miline zvali »Bobo«. Plemenitu njegovu glavu more svakojake misli, a u mislima mu se upliće uvek jedno pitanje: »Kako će se svršiti ovaj grozni rat?« Okolo njega posedala mlađa njegova braća i pozorno slušaju pričanje maloga Joce,

najmlađeg svoga brata, koji i ovaj put nije hteo da ostavi svoju braću, nego je pošao s njima. Pričao im je kako se na logorovanju u Makarskoj zaljubila u njega neka Dalmatinka i kako je plakala, kada su se rastajali. Svi su se smejali tonu Jocinog pripovedanja i njegovim šaljivim doskočicama. S druge strane ogласi se katkad vesela pesma:

»Sa Avale na gorje
Roveri guljali,
hej, hej, hej guljaj
Roveri guljali — — —«

S plavog južnačkog neba promatraju zvezde ovo bratsko veselje. Noć je tiha i mirna. Ne čuje se poj slavuja. Priroda već spava. Starešina »Bobo« diže se sa svoga sedišta i reče: »Braćo, vreme je, da se ide spavati. Trubaču, daj signal za spavanje. Brate Mirko, ti imaš večeras do pola noći dežuru, a iza tebe dolazi brat Nazif.« To je stego-vođa rekao jednom lepome mladiću, crnih očiju i kose, koji se nada sve odlikovao svojom dobrotom srca. Sve je bilo za čas izvršeno. Kroz jedan sat spavao je ceo logor.

*

Naslonjen o palicu, u potpunoj opremi stajao je Mirko na straži. Mislio je o svojim kod kuće, koje je morao da ostavi, jer ga je zvala sveta domovinska dužnost, kojoj se morao odazvati. Mislio je o sekici Leli, koja mu je pri polasku doviknula: »Bato, donesi mi bebu!« Mislio je o svojoj majci, koja ga je na polasku možda poslednji put poljubila. O svemu je mislio te večeri naš Mirko. Okolo njega bilo je sve tiho. Zvezde su treperile, priroda je spavala. Iz tih njegovih misli trgne ga neki šum. Uspravi se i savladavši trenutni strah poviče: »Stoj! Ko si?« Tada mu se približi lagano jedna prilika i prošapta ove reči: »Ja sam, brate! Vraćam se umoran i ranjen iz krvavog boja za milu domovinu. Sokolsku moju četu uništio je neprijatelj. Borili smo se kao lavovi do zadnjega daha. Svi padoše. Ja padoh ranjen, neprijatelj me pregazi i ostavi. Ah kamo sreće, da sam i ja ostao na bojnome polju, da se ne mučim. Primi me, brate, hoću da kod vas ispustim svoju dušu.«

Mirko beše ganut, da mu suze potekoše niz njegovo plemenito lice. Pristupi mladome Sokolu, pruži mu ruku i poljubivši se s njime reče: »Brate moj, primamo te u naš stan. Odmori se, okrepi se i ozdravi u njemu, kako bi mogao opet kao i uvek služiti domovini i rodu svome.« Kod ovih reči tužno se nasmeši mladi Soko kao da je time hteo reći, da ne veruje u to. Mirko ga odvede u svoj šator, namesti mu postelju, zavi mu ranu, koja je krvarila i pomože mu da legne. Kad je svršio to, Mirko se opet povрати na stražu, na kojoj je bio sve dotle, dok nije došla smena. Kad je došla smena, otišao je u svoj šator i legao pokraj teško ranjenoga Sokola. Bolni ranjenikovi

uzdasi nisu mu dali da zaspe. Diže se iz postelje, nagnu se nad ranjenim Sokolom i upita ga: »Boli li te rana, brate?«

Ranjenik bolno prošapta: »Osećam brate, da mi se približuje ono, što će svima doći. Ja sam sirota, brate. Nemam nikoga svoga. Došao sam u sokolske redove, koji su me primili i negovali. Osećam, da ću brzo umreti, dragi moj brate. Znaj, da se ne bojim smrti. Polazim u smrt s pesmom, s arijom života i Jugoslavenstva.« I ranjenik lagano zapeva:

»Jugoslavijo, majko mila, zemljo ponosna,
puna čara, bajne divote, budi radosna.
Nema kletog tiranstva, idu dani Slavjanstva,
oj neka živi, neka živi Jugoslavija!«

Kad je svršio ovu pesmu otkopča sa svoje crvene košulje svoj sokolski znak, simbol Jedinstva, Sloge i Bratstva, poljubi ga i reče: »Zbogom ostaj, mili znače, zbogom brate... hvala ti.« Njegova ruka klonu, telo postade mirno, a duša odleti u nebeske visine. Mirko pade po mrtvome Sokolu i zaplaka. Kad mu je zaklopio blage njegove oči, poljubi ga u čelo, poslednjim bratskim poljupcem, iskrenim kao sokolska misao.

*

Toga jutra stotinu bratskih ruka diglo se na poslednji pozdrav, stotinu očiju pustilo je suze iskrenosti. Mirko je bio tužan. Kada su pokopali mladog Sokola, pristupi Mirko stegovodi i reče: »Brate, moja je želja, ako poginem, da me zakopate pokraj mrtvog Sokola.« Stegovoda beše ganut, ali mu obeća, da će biti onako, kao želi.

*

I »Bobina« četa pošla je u krvavi boj za milu domovinu. Borila se herojski. I neprijatelj je pao. Ostavio je masu mrtvih i ranjenih. Od naših pao je među ostalim i Mirko. Poslednje reči su mu bile:

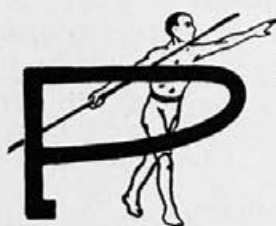
»Oj neka živi, neka živi Jugoslavija!...«

Njegova želja bila je ispunjena. Zakopaše ga pokraj mrtvog brata Sokola. Njihove grobove posuo je mali Joca ružama nevinosti, a na krstovima stavili su im vence Slave. Kad su to svršili, stegovoda progovori svečanim glasom: »Braćo! Neka vam uvek bude na umu ova bratska ljubav! Bratska ljubav i sokolska hrabrost uništiće sve neprijatelje mile nam domovine, koja hoće samo sunca, svetla i slobode, prave, istinske i nesebične slobode! Kliknimo, braćo, milim našim drugovima, našoj braći, bratu Sokolu i Mirku, kao i svima drugim: »Slava im!« Iz stotine grla zaoriše se ove reči, stotinu ruka digoše se na poslednji pozdrav.

*

A duše mladoga Sokola i Mirka zagrljene gledale su ovo bratsko delo.

Zaboravljeni grobovi.

lemenita jugoslovenska žena, koja ali ne želi biti imenovana, dala je starešinstvu JSS pobudu, da je u svoj proglas za proslavu 1. decembra umetnulo i 6. tačku, koja nalaže bratskim društvima dužnost, da se sete toga dana za Jugoslaviju zaslužnih, a mrtvih muževa i žena (narodnih vođa i radenika, junaka, pesnika, književnika, umetnika itd.). Doslovno glasi naš proglas ovako: »Svako društvo će u svom mestu s naraštajem i decom očistiti, urediti i ukrasiti grobove takvih muževa i žena. Mrtvima čast i blaga uspomena, živima podstrek za uzoran, plemenit, požrtvovan život! Nije potrebno naročito naglašavati, od kolikog je vaspitnog značenja ta odredba za našu sokolsku omladinu.«

Budući je inicijativa potekla iz blage duše naše sestre iz Slove-
načke, neka bi izvršenje toga preuzele pre svega naše sestre, koje neka dadu našim društvima svoje snage i svoje misli na raspolaganje. Sve grobove naših mrtvih muževa i žena, koji su za života delima dokazali svoju domovinsku ljubav, neka po čitavoj našoj državi pre-
krije, okraši i iz zaborava digne ljubav i poštovanje jugoslovenske žene Sokolice, koja neka k tom odličnom kulturnom, pietetnom i na-
cionalnom delu podstrekavajući i oduševljavajući privuče svu našu sokolsku omladinu! Grobovi mrtvih sinova i kćeri našeg naroda neka se 1. decembra po čitavoj našoj državi pretvore u očišćene i ukrašene gredice ogromnog vrta, kojeg je po čitavom prostranstvu naše zemlje pregrnula i okitila lepota živih duša i odanost patriotskih srdaca!

Na tom vrtu su i grobovi, na koje moguće nitko ne misli, grobovi zaboravljenih, zaboravljeni, sasvim zaboravljeni grobovi! U takvim grobovima snivaju svoj večni san bednici i siromaci, koje je tko zna kada i kako srušio i satro okrutan život, kojima nije nitko oplakivao odlazak i njihove žalostne, moguće tragične smrti, koji su pali kao žrtve nemilosrdne, tvrde sudbine — zapušteni, trpeći, iskorištavani u životu, zaboravljeni u smrti. Bog na nebu rosi njihove zaboravljene grobove rosom milosrđa, a na zemlji neka se na njih obazre saučešće sokolskih srdaca!

I ti nesretnici bili su deo živog našeg naroda. Živeli su u onim širokim slojevima, koje gazi i progoni nemio život, koji žive — kako kažemo — iz ruku u usta, koji se moraju boriti za svaki komadićak hleba, koji u duševnim i telesnim mukama i bolovima propadaju, koje teraju nesreće do zdvojnosti ili pak ih zablude i nizine života izmu-
čene i isključene od sunčanog svetla bacaju u crnu zemlju. I na nji-
hove grobove neka se obazru naši bratski i sestrinski pogledi. Ako

su ih zaboravili i zbacili svi — mi ih ne smemo! Patnja ih je očistila od sviju greha, u sjaju mučeništva stoje pred nama, naše bratstvo se sklanja k njima i rosi njihove gomile suzom milosrđa i ljubavi.

Tko zna i tko neka sudi, koliko je među njima neznanih junaka, koji su se borili sa olujom života, koji nisu imali nigde oslona, nigde prijatelja, nigde zaštite! Koliko je među njima talenata, koji su se izgubili kao izvor vode u pesku, a koliko je među njima mekih srdaca i osećajnih duša, koje su uvenule u ranoj dobi, kao što uvene cvet, koga oprži mraz! Ti siromašni, jadni ljudi — i ti su bili naša braća i naše sestre! Mislimo na njih s obećanjem, da ćemo biti jaki i kreposni u sokolskom duhu, da nas neće svladati ugrožavajuće sile života, već da ćemo snagom i veličinom sokolske ideje svladati sve zlo, sve slabo, sve gadno, sve nesokolsko!

Koliko li zahvalnog gradiva za nagovore! Braćo i sestre, ne propustite te lepe prilike, koja prilaže nov kamen u temelj sokolske moralnosti!

НИКОЛА ДОШЕНОВИЋ:

Вели се:

Кад се савест наоблачи —
душу мрачи.
Кад се човек изопачи —
другог тлачи.
Ком се често на зло рачи —
подивлачи.
Ко се радо сваким квачи —
не привлачи.
Кад се хрђа појуначи —
није јачи.
Ко у зору себе свлачи —
слабо значи.
Заостаје посо свачи —
ко завлачи.
Најпре добро искорачи —
онда скачи!

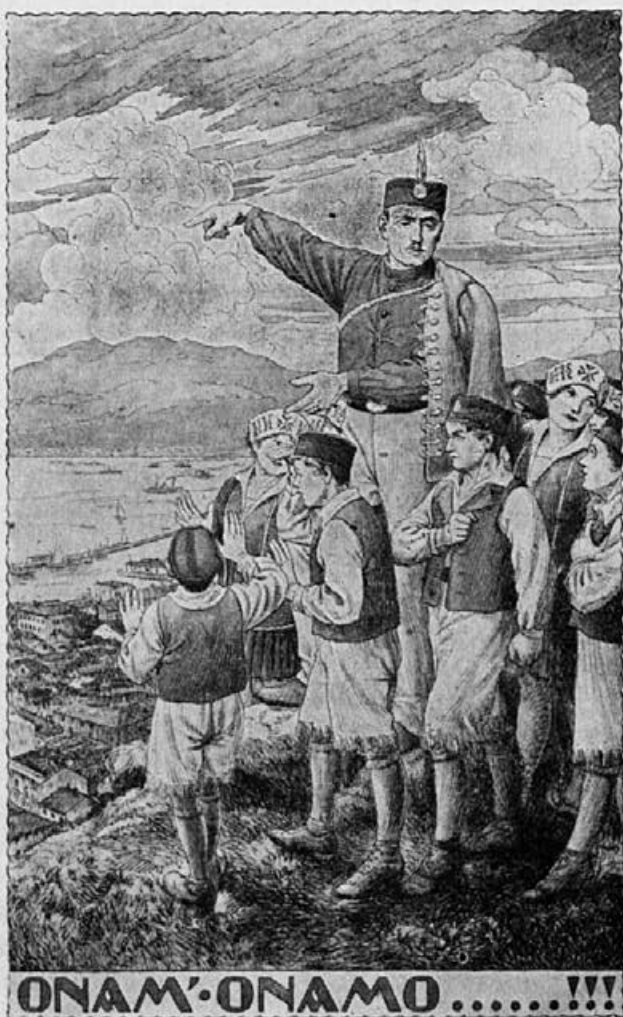
Ко се жели да изврачи —
кућу зрачи.
Кад се сваде управљачи —
раде мачи.
Најмржи су удавачи —
избирачи.
Најгори су удварачи —
отимачи.
Очи добро расколаци —
онда цмачи!
Лаком ли је поглед свачи' —
при погачи.
Не помажу при лоптачи —
навијачи.

Sokolska razglednica za naraščaj.

ed novimi sokolskimi razglednicami, ki jih je izdal JSS, se nahaja tudi ena z naslovom: »Onam' onamo!...« določena jugoslovenskemu sokolskemu naraščaju. Izdelal jo je akademski slikar H. Smrekar, ki je prav dobro pogodil misel o naši zaslužni zemlji. V ospredju stoji, obkrožen od sokolske mladine, vodnik naraščaja, starejši Sokol, ki z desnico kaže proti gori Učki, nad katero

se zbirajo temni oblaki robstva. Pod Učko pa se razprostirata Reka in Jadransko morje. Pod sliko sta besedi: Onam' onamo!

Slika govori torej dovolj jasno. Pričakujemo, da bo sokolski naraščaj uporabljal za vse prilike svoje razglednice, ker so namenjene naši sokolski mladini. .

Istorijske slike iz naše prošlosti.

VI. Bojevi za Jadran.

Očiju plamnih, užarena lica
niz goru umeštvo srce kô brijica
i ruke diže, kliče: More! More!

(VI. Nazor.)

aše divno sinje more, oduvek je oduševljavalo slovenske narode. Sa gora i krševa tamnih Karpatâ došli su južni Sloveni u svoju novu zemlju, na jug, gde je noć mirisna i tamna, gde rastu masline i lovor-grane. I brzo su sinovi gorâ zavoleli tu neizmernu divlju pučinu, tihu a opet uzbuđenu, kao duša čoveka. Široko polje u okolini Bihaća bijaše nova dedovina onome delu južnih Slovena, koji deo sada nazivljemo hrvatski. I gonjeni neodoljivom željom pradedovi naši ubrzo počinju graditi lađe, doduše bez velike veštine, male ali brze šajke. I ponositi beli gradovi ilirski, moćni stražari obala, zarobljeni, pali su u vlast slovensku.

Zbog svoje političke važnosti, Dalmacija odma se i pominje u svetskoj istoriji. Već u bojevima Ljudevita Posavskog, silnog panonskog kneza, Dalmacija, kao pomorska straža igra značajnu ulogu. No, vlast na moru osporena je Slovenima po ponosnim Mlecima. Mleci, »kraljica Adrije«, ponosna i bogata država, bili su u ono vreme vele-vlast na moru. Cinički trgovci bez vere i poštenja trgovali su čak i živim robljem. Njihove galije, visoke i moćne lađe, gonili su veslači-sužnji, stanovnici obala. Pod taktom nemilosrdnog vođe (hortatora) koji je u podrumu lađe, na uzvišenom mestu, drvenim čekićem lupao ritam veslačima, ginula su mlada leta nesretnoj, bezpravnoj raji. Drskost Mlečana ubrzo je dovela do rata. I u tim ratovima više puta nastradala je ponosna Venecija, begale su njezine moćne galije pred mnogo manjim slovenskim brodovima. Jer Mlečani su bili vredni trgovci, umni političari, mudri državnici a nipošto junaci. U svojim ratovima služili su se najviše puta najamnicima, divljim Arbanasima i Kastriotima. I ovaj je uzrok njihovog nepovoljnog uspeha u ratu.

U velikoj pomorskoj bitci nadvlada vojvoda Mojslav potpuno oholog dužda Tradonika, koji je hteo velikim brojem galija, da podjarmi Dalmaciju. Drugi je veliki rat završen pod banom Branimirom protivu dužda Kandiana, koji je proti slovenskoj snagi vodio brodovlje od šesdeset galija. Kod rta Mike, u blizini Zadra došlo je do očajne bitke. Usprkos nadmoći Kandiano beše poražen potpuno. Mnogo je mletačkih galija palo u ruke Slovena, ponosni barjak svetog Marka poklonio se pred kockastim crveno-belim barjakom pomorskih bana.

Pod kraljevima Tomislavom i Krešimirom I. morska se vlast slovenskih kralja utvrđuje i proširuje, i ako su Sloveni u ono vreme već imali opasne borbe sa divljim avarskim narodom, sa Mađarima.

A za vreme unutarnjih svađa i smetnja — tipičkih slovenskih osobina — Mleci postignu pod duždom Orseolom veliki uspeh; pomogne im i izdajstvo Svētoslava Surinje, brata kralja Držislava. Skoro bez otpora Orseolo osvoji Zadar, Biograd, Trogir i Split, te postavi banom svog vasala — Svetislava. No Neretva se ne daje, i badava pokušava Orseolo, da pobedi i nju.

Pobeda Mletaka ne beše stalna. Petar Krešimir Veliki zavlada opet morem i belim gradovima uz more, osim Zadra. Hrabri Neretvani bijahu mu verni i neustrašivi morski stražari, koji su budnim okom pratili mletačku nevernu igru. A posle smrti Petra Krešimira, kraljevstvo lagano pada, ambiciozna vlastela ograničuju kraljeva prava sve više i više. Spoljni se neprijatelji dakako sa uspehom koriste tim stanjem. Još jedamput, pod Kasopom, kraj krfskih žala, Sloveni kao saveznici Normana poraze mletačku flotu potpuno. A je ovo poslednji zlatni trak. U bojevima sa Mađarima, umorene borce Mlečani polagano privedu pod svoj uticaj. Silna moć kulture, osobito što se tiče arhitekture i poetike i duševno donese Mlecima pobjedu.

No, bojevi za Jadran još nisu dovršeni. Uskoci, senjski junaci, na čelu sa legendarnim vojvodom Ivom Senjaninom, baštinci su slovenskog amaneta, pravi branioci našeg mora. Menjaju se države, a u suštini ostade ista želja, isti osećaj sve do današnjih dana.

Danas baštinik tih slovenskih snova naša je mlada mornarica. I duh, koji vlada u njezinim redovima, stari je duh morskih lavova, hrvatskih bana, senjskih Uskoka, svih ponosnih sinova troimenog naroda.

Са соколских слетова у Скопљу 1928. године.

I.

азнавши из жупе преко својих директора и управитеља школа, да ће се 3. јуна одржати слет средњошколске младежи у Скопљу, цела Јужна Србија радосно је поздравила ову вест и клицала оцима нашег Соколства. Са врха Марковог града одјекнуо је поздрав преко Саве, Драве чак до Триглава и преко

урвина долином Вардара све до Солуна.

Дошао је други јуни, на окупу је сва младеж Јужне Србије, која громогласно поздравља Царски Град, диви се његовој лепоти, поштује његову прошлост, радује се његовој будућности и немирно чека сутрашњи дан да покаже своју снагу — снагу Јужне Србије.

Другога у вече академија скопских школа у Соколском дому. Ова академија је обилно посећена од стране грађанства, представника војних,

црквених и цивилних власти, и на њој је говорио брат староста Савеза Гангл и испоручио поздраве све остале наше школске младежи из целе Краљевине. Академија је била предмет опште пажње, почетак слетских свечаности и доказ, да се са нашом омладином ради. Академија је завршена бурним плескањем на опште задовољство, а ученицима и ученицама је препоручено спавање и рано у јутро на слетиште. Још пре 6 часова сви су били на окупу. Брат начелник жупе Кубичек припрема их за лако-атлетске утакмице, распоређујући сваког на своје место. На овим утакмицама суделовало је око стотину такмичара из целе Јужне Србије, које су се завршиле са врло повољним резултатима, а победници су награђени са најбољим делима из наше литературе. Тако на пример код скока у даљину скочио је победник из Скопља 5·80 метара, код скока у висину без даске скочио је победник из Скопља 1·60 метара и т. д. После свршених утакмица почели су покуси за заједничке вежбе са свима категоријама.

Тачно у 3 часа по подне сврстала се поворка код Учитељске школе и кренула је под вођством Т. О. жупе кроз град. Пред Просветним домом били су испуњени сви представници власти, директори школа и други велико-достојници, које је младеж поздравила погледом на десно. Дуж целог града, кроз све улице куда је поворка кретала, била је бурно поздрављена од стране дечијих родитеља и грађана.

У поворци је било 3200 учесника, од којих 1800 мушких и 1400 женских. Поворка је завршена у 5 часова и затим је отпочела јавна вежба.

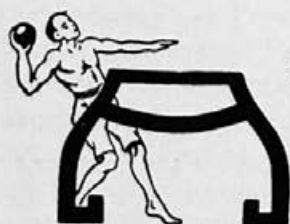
Пред хиљадама гледаоца наступила су сељачка деца у живописним народним ношњама из околине Скопља, радосно поздрављени изводећи своје игре. Затим наступају деца основних школа из Скопља и изводе вежбе заставицама и обручима. За њима наступају нижи разреди женских школа које изводе вежбе са украшеним луковима, а за њима смело наступају дечаци нижих разреда средњих школа са палицама. Најсимпатичнији наступ је ученица виших разреда са ритмичким вежбама уз мелодије из народних кола. Награђени дугим аплаузом напуштају вежбалиште, у које срчаним кораком умарширају виши разреди и вежбају своје доста компликоване просте вежбе. Јавну вежбу завршила су изабрана одељења на справама, група са копљима, те посебни наступ учитељске школе из Скопља.

После тако лепог успеха, соколско друштво у Скопљу приредило је свечану академију са одабраним тачкама у Народном позоришту на којој је заносним речима опет говорио брат староста савеза Гангл о значају Соколства у Јужној Србији.

Трећи дан Духова (у понедељак) прегледале су се историске знаменитости Душановог Скопља, тумачила се деци величина и значај наше културе у 13. и 14. столећу, заједнички смо се сећали старославне прошлости и певали силном Вардару. А Вардар силан и хучан носио је громку песму младости преко свих планина Јужне Србије у Јерејско море.

.....

Siroče.

h, bedno siroče!... Ostalo bez oca i majke, nema nigde nikoga; sâm je na ovom svetu kao otkinuta grana. Ali gle! Ono se smeši, ono se raduje, skakuće amo tamo i veselo peva.

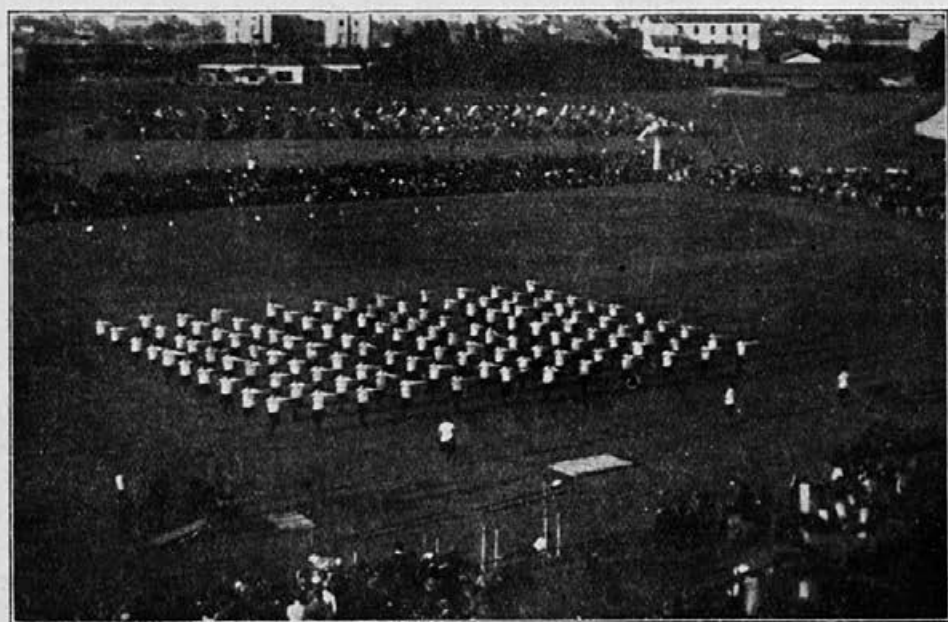
To mi je bilo čudno...

Pristupivši k njemu zapitah ga: »Čemu se toliko veseliš, ti, malo siroče? Nemaš nigde nikoga: ni oca, ni majke, ni braće, ni sestara, pa ipak si tako veselo!«

A ono me pogleda očima punim nade, tužno se nasmeši, pa mi reče: »Nemam, istina, ni oca ni majke, ali imam braće i sestara, s kojima ću se složno rame o rame boriti za dobro i sreću naroda svoga i otadžbine svoje.

Čvrstom voljom i snažnim mišićama borićemo se za svoje — sotskolske ideale!«

»Pojmiš li sada, zašto sam sretno?« pitalo me siroče, »i reci mi,« nastavljalo je, »da li sam ja siroče?!«

Pokrajinski slet u Skoplju: Proste vežbe članica.

Makarska!

Na more braćo,
na morski žal!...

akarska! Naše more! Naš Jadran! Kako je lepo biti u tome divnom kupatilu na našem Jadranu! S jedne strane pozdravljaju te sure stene ponositog Biokova, s druge strane blista se uljana površina večno plavoga Jadrana, našeg Jadrana, našeg mora! A mala Makarska, to krasno čedo naših gradova, smestila se ispod obronaka Biokova. Malena je Makarska, ali nije malena njezina slava. Dosta je spomenuti njezinog sina Andrija Kačića-Miošića, slavnog pisca »Razgovora ugodnog naroda slovinskoga«.

Kako je lepo pred večer leti, pre nego što će sunce da zađe, uzeti čamac, pa se izvesti na more i predati se plavome Jadranu! Pa tek krasne makarske letne noći! Popneš li se na brdo »Sv. Petar« vidiš u daljini od nekih 20—30 milja otoke Hvar i Brač, rasvetlene ribarskim lampama. To sve sličić na venecijansku noć! S druge strane čuješ divnu dalmatinsku pesmu, našu pesmu!

Makarska! Naše more! Naš Jadran! Nemoguće je opisati sve lepote naših pristaništa i primorskih mesta. Čovek treba da sam ode u ta mesta, da od same prirode tih mesta čuje tajnovitu, divnu pesmu. Ja vam mogu samo ovo reći i savetovati:

Na more!

Na more, braćo,
na more svi,
na more hajd'mo
veselo mi!

Na moru nama
budućnost je,
na moru nama
opstanak je!

More je naše
veselje sve,
more je naše
uzdanje sve!

Na more, braćo,
na morski žal,
neka nas grli
naš morski val!

Ljubimo more
braćo mi svi,
na more hajd'mo
veselo mi!

Na more živo,
na more svi
hajdemo, braćo,
veselo mi!

Sve lepote prirodne daće vam more! Idite na more, čuvajte ga, jer ono je naše, samo naše!

Koledarček sokolske omladine.

ečno gibanje, večna nezadovoljnost« je bilo geslo Tyrševega življenja, zato stalen napredek v Sokolstvu, ki mu je še vedno vodilno geslo. Iz tega se porajajo nove misli, nova dejanja in vedno širše področje. Letos je dobila svojo novost sokolska mladina v obliki žepnega koledarčka, ki ga je izdal Jugoslovanski Sokolski Savez, uredil pa savezni starosta br. E. Gangl.

Kdor pozna neumorno delo br. Gangla in njegovo vestnost ter točnost, bo lahko sodil, kakšen je koledarček, ki je prišel iz njegovih rok. Okusna oprema, lična knjižica s primernimi slikami in izbranim čtivom, ustrezajoč praktičnim potrebam, tak je naš »Kalendarčič«.

Na notranji strani ovojnega lista je prostor za vpis lastnikov imena in za podatke o bivanju in rojstvu, na drugi strani pa za vpis društva, župe in društvenih funkcionarjev. Koledarski del ima kataloški in pravoslavni koledar z rubrikama: »Kaj moram storiti ta mesec?« in »Moj najlepši dan v tem mesecu«. Poleg tega je pri vsakem mesecu še cela prazna stran za beležke z naslovno vinjeto in s sokolskim geslom. Za čtivo je lepa pesem »Naš znak« v slovenščini in srbohrvaščini od br. Gangla, prevod pa od br. Čurića, tej sledi Bogu novičev članek: »Omladino, veruj i radi za narod u Sokolstvu!«, deset pravil za sokolsko življenje pa zaključuje ta del.

V zadnjem delu obsega koledarček razne razpredelnice, in sicer: razpored vežbanja, moj sokolski život, moje utakmice, težina, visina obim prsiju, koje knjige sam pročitao i što imam od toga, najlepše rečenice iz pročitanih knjiga i časopisa, moji dohoci i izdaci in dnevnik mojega življenja. Vmes so vpletene slike obeh ustanoviteljev Sokolstva Tyrša in Fügnerja ter predpisani kroji za vse mladinske oddelke v jugoslovanskem Sokolstvu.

Na tesnem prostoru polno gradiva in vse to za 2 Din. »Kalendarčič« ne potrebuje nobenega priporočila, zakaj kdor izmed vas mladih količkaj čuti, da pripada sokolski organizaciji, si bo koledarček nabavil.

Prezident Češkoslovaške republike

brat T. G. Masaryk

šolski mladini praških šol dne 27. oktobra 1928:

Postanite Sokoli!

Seja odbora JSS bo v nedeljo, dne 16. decembra 1928. v Ljubljani. Na dnevnem redu so poleg poročil iz starešinstva in tehničnega odbora še določitev glavne skupščine, proračun za leto 1929., prireditve v l. 1929., II. vsesokolski zlet v Beogradu l. 1930. in predlogi žup. — Dan pred odborovo sejo bo seja zbora župskih načelnikov.

II. jugoslovanski vsesokolski zlet se bo vršil l. 1930. v Beogradu. Za zlet so določene nastopne proste vaje: Za člane in članice proste vaje iz V. pokrajinskega zleta v Ljubljani l. 1927. Za moški in ženski naraščaj bo sestavil vaje savezni tehnični odbor, za moško in žensko deco pa tehnični odbor župe Beograd, vendar pa te ne bodo obvezne za vsa društva. Za tekmovalne vaje članov in članic so določene vaje, ki so bile predpisane za medzletske tekme češkega Sokolstva v letošnjem letu. O naraščajskih tekmah ob priliki vsesokolskega zleta v Beogradu še ni nič znanega.

Novi tekmovalni red za naraščaj ČOS. Za češki sokolski naraščaj je izdelan nov tekmovalni red, ki sicer še ni odobren od odločilnih sokolskih činiteljev, vendar ni pričakovati, da bi bil še bistveno izpremenjen. Celotni tekmovalni red obsega naslednje tekme:

1. Orodni šestboj (tekmujejo vrste po pet telovadcev z enim namestnikom in posamezniki v vrstah).

2. Prosti petboj (tekmujejo kakor pod št. 1.).

3. Bojne tekme (tekmujejo samo posamezniki).

4. Tekme v igrah (tekmujejo samo vrste).

Posamezne tekme v posameznih panogah niso sprejete v tekmovalni red, in sicer iz vzroka, ker bodi sokolska vzgoja naraščajnikov vsestranska — ne pa lov za rekordi.

Orodni šestboj obsega šest skupin in sicer:

1. skupina: Skupne vaje (proste, ročki, kiji, kolebnica, raznoterosti v obliki prostih vaj in rokoborna šola).

2. skupina: Orodne vaje a) drog, krogi, visoka gred ali plezala, b) bradlja ali konj na šir (meti v opori).

3. skupina: Skoki (v višino in daljino z zaletom, preskok čez konja vzdolž, čez konja na šir z ročaji in skok ob palici).

4. skupina: Metanje (krogla, žoga z ročajem, lovenje težke žoge, granata, žoga v tarčo, razne žoge, disk, kopje).

5. skupina: Teki (na 60 m in preko dveh zaprek na 60 m).

Pri določevanju (razpisu) tekem se izbere po eno panogo iz 1., 3., 4. in 5. skupine ter po dve panogi iz 2. skupine, in sicer eno iz oddelka a) ter eno iz oddelka b).

Tekmovati smejo pri orodnem šestboju naraščajniki, ki so do dneva tekme stari 16 let ali ki bodo do konca leta, v katerem se tekma vrši, dopolnili 18. leto.

Tekmovalne vaje se objavijo tri mesece pred izbirnimi tekmami v župah, in sicer po tri sestave za vsako orodje in za skupne vaje, od teh se na predvečer tekme izžreba ena sestava.

K tekmam ČOS imajo pristop samo oni posamezniki, ki so pri župnih izbirnih tekmah dosegli najmanj 80 % predpisanih točk. Uspehi petih najboljših tekmovalcev tvorijo končni uspeh vrste, najslabši tekmovalce pa se smatra za namestnika in se ga upošteva kot posameznika.

To so glavne točke novega tekmovalnega reda o orodnem šestboju, o ostalih tekmah bomo poročali pozneje. Istočasno z objavo tekmovalnega reda priobčuje češki naraščajski list tudi prvine na posameznih orodjih. Iz teh prvin bodo sestavljene potem sestave tekmovalnih vaj. Prvine torej vadijo naraščajniki že pri redni

telovadbi, tako da imajo po razglasitvi tekmovalnih vaj samo še trenirati sestave, kar ni več težko.

Deveti vsesokolski zlet v Pragi. Ni še točno določeno, kdaj se vrši prihodnji češki vsesokolski zlet, vendar se že pojavljajo prvi glasovi o zletu. Razmotriva se že o zletišču, o godbi in o drugih pripravah. Zlet naj bi se vršil leta 1932., ker bo stoletnica Tyrševega rojstva, polstoletnica od prvega vsesokolskega zleta, 70letnica ustanovitve Sokolstva, 110letnica Fügnerjevega rojstva, 60letnica prve župe in 60letnica načelnikovanja br. dr. Vanička itd. Vendar se pojavljajo tudi glasovi, da bi bil zlet l. 1931., proslave obletnic pa naj se porabijo za to, da se izboljšajo napake, ki se bodo pokazale na zletu 1931. Pred končno odločitvijo o zletu bo še mnogo razgovorov in razprav.

Volja do življenja. Vladika budimski, Arsenije Stojković, izvoljeni a nepotrjeni patriarh srbski, je imel neobičajno krepko voljo do življenja. Ko je bil že v globoki starosti, mu je nekoč zdravnik priporočil borov vzduh. Takoj je poklical oskrbnika in mu velel, naj na vrtu zasadi borov gaj. »Ali prečastiti gospod,« de nato oskrbnik, »kdo pa naj dočaka, da zraste ta šumica in kdo se bo šetal po njej?« »Jaz se bom šetal,« odgovori vladika s polnim prepričanjem.

Zadnja zmaga metrskega sestava. Dobra stran državnih prekucij je to, da omogočajo korenite reforme, ki drugače ne bi prodrle. Ob veliki svoji revoluciji so Francozi odpravili zamotane uteži in poltanske mere, nerodne za trgovino in znanost. A stvar ni šla gladko od rok. Zavedni meščani, združeni v zvezi »Bonne Nouvelle«, so prišli ugovarjat pred narodno skupščino, češ, naj nikar ne uvaja novotarij, ki niso nujno potrebne za obrambo ljudovlade. Vendar je duhoviti izum obveljal doma kakor po večini evropskih dežel. Danes ga je priznala celo Turčija, zamenivši stari muslimanski koledar z novim evropskim. Tako je moral zatemneti sijaj Polmeseca, kajti le solnčni svet napredka ureja vsake danji, nemirni tok modernega življenja.

Ako pa dandanašnji prihaja luč prosvete od zapada, je bilo svoj čas obratno. Julijanski koledar, predhodnik našemu, je priromal v Rim iz Egipta, kjer se je najprej rabilo navadno ali prestopno solnčno leto, razdeljeno v 12 mesecev. Sicer so tudi Peržani pred 900 leti ustvarili časoslov, natančnejši od našega. Navzlic prestopnim

letom štejemo predolgo dobo za eno leto (prebitek znaša eno tromejiljonko dneva). Perzijski pesnik in zvezdoznane Omar Hajam pa je l. 1079. preosnoval štetje tako, da se je 7krat zapored vsaka štiri leta vstavilo prestopno, potlej pa po petih letih eno; na ta način se dobi 8 prestopnih let na 33. Takisto se razlikuje uradno leto od resničnega poprek le za eno petmilionko ninko dneva.

Glede metrskega merilstva je dodati, da se mu protivi zgolj Velika Britanija, prav za prav samo nje trgovci, ker učenjaki so si ga že davno prisvojili. Opravičujejo se s tem, da so britske mere ter uteži udomačene po Daljnem vzhodu. Boje se torej konkurence pri iztočnjakih. Anglež je pač kramar, dočim se Francoz rad ogreje za lepo teorijo ali visoko misel ter ji žrtvuje neredkokdaj denarno korist. Morda se bo računarski Albion vendarle vdal avtoriteti splošne konference za merstvo in uteži, ki se prireja vsakih šest let. Poslednja se je vršila ob koncu l. 1927. v Parizu. (K.)

Suhi hoteli u Francuskoj. U Francuskoj je osnovano društvo sa kapitalom od 5 milijuna franaka, koje si je uzelo za zadaću, da u cijeloj Francuskoj otvara bezalkoholne restorane. Društvu je ime »Mudra Zvezda«. Društvo je počelo sa svojim radom u sporazumu i na zahtijev velikog broja domaćih ljudi i stranaca. Ljudi, koji su još prije nekoliko godina kod svakog obroka pili vino, sada piju samo mineralnu vodu. Najjači konzumenti alkoholnih tekućina u Francuskoj su stranci i oni održavaju na istoj visini količinu utrošenog alkohola.

U gradu Londonderry u Novoj Škotskoj ovih će dana biti prodana zgrada kaznionice, jer je već 12 (dvanaest!) godina prazna i pusta, nema već 12 godina nijednog zločinca, koga bi se moglo zatvoriti. Tome nečuvenom i nevidjenom dosada slučaju visokog morala najviše su doprinele jake i velike apstinentne organizacije i njihov veliki utjecaj na čudoredje i na društveni porredak.

Nov način isplaćivanja radničkih plaća u Mađarskoj. Tvorničari i poslodavci u Budimpešti odlučili su da će u buduće radnike isplaćivati samo u srijedu, a ne kao dosada samo u subotu. I to radi toga, jer su radnici ponajviše svoje plaće propili i tako zanemarivali obitelj. Poslodavci drže da će ovaj način donekle suzbiti pijančevanje. — Od dana u tjednu bilo je najviše izgreznika u subotu, a najmanje sredom.

„Sokolič“ izhaja vsak mesec ter stane za vse leto 18 Din.

Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Gledališka ulica št. 7/II.

Uprava v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani; predstavnik Francé Štrukelj.